

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย และได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต และแบบประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. ขอบเขตการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7
2. เพื่อพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ปีการศึกษา 2554 รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

- 2.1 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.2 การพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน
- 2.3 การพัฒนาคุณภาพครู
- 2.4 กรอบการนิเทศภายในโรงเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาขนาดกลาง เขต 7

3. ระยะเวลา

3.1 ระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ คือ ปีการศึกษา 2554 ระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2554 ถึง เดือน มีนาคม พ.ศ. 2555

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านมะกอก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดกลาง เขต 7 ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียนบ้านมะกอก
2. แบบบันทึกภาคสนาม (Field Notes) ได้แก่
 - 2.1 แบบบันทึกการสัมภาษณ์ มีข้อคำถามทั้งหมด 5 ข้อ
 - 2.2 แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
 - 2.3 แบบบันทึกการประชุมนิเทศ
3. แบบประเมินผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขนาดกลาง เขต 7 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอกก่อนดำเนินการพัฒนา โดยการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมาย พบว่า ปัจจุบันการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ ควรได้รับการแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่มีคู่มือการนิเทศภายในที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในครูครูและผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายใน โดยภาพรวมแล้วกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน

บ้านมะกอกก่อนการพัฒนาประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา 2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4. การปฏิบัติการนิเทศภายใน โรงเรียน 5. การประเมินผลและรายงานผล

2. ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก อำเภอพิมาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมาเขต 7 พบว่า

2.1 ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมกันดำเนินงาน ได้แก่ ร่วมคิด

ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบประเมินผล ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกิดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน และกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยใช้เทคนิคกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม (AIC) และได้ร่วมกันพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนากิจการเป็นระบบครบวงจร PDCA และเพื่อพัฒนาการศึกษาให้เข้าสู่มาตรฐาน ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้น โดยมี 7 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการในการนิเทศภายใน 2. ประชุมชี้แจงหาแนวทางดำเนินการนิเทศภายใน 3. ทำคำสั่งการนิเทศภายใน เป็นลายลักษณ์อักษร 4. กำหนดแผนการนิเทศภายใน 5. ดำเนินการนิเทศภายใน 6. ประเมินผลและรายงานผล 7. พัฒนากระบวนการนิเทศภายในให้เป็นระบบ

2.2 ผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก วงรอบที่ 1

กิจกรรมนิเทศได้แก่ การศึกษาดูงาน การประชุมปฏิบัติการจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน และการอบรมเขียนแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหา เพื่อจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน แต่ยังคงขาดทักษะในการจัดกิจกรรมจริง ขาดความมั่นใจในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และไม่นำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาแก้ปัญหาแก่นักเรียนอย่างจริงจัง

2.3 ผลการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก วงรอบที่ 2

กิจกรรมนิเทศได้แก่ การนิเทศสังเกตการสอน การนิเทศเยี่ยมชั้นเรียน และการประชุมนิเทศ พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและเขียนแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้เทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ มีความรู้ความเข้าใจ และมี

ความสามารถในการสำรวจ และวิเคราะห์ปัญหา เพื่อจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหากับนักเรียนได้ โดยคุณครูแต่ละคนได้ทำงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาคำอ่าน การเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งพฤติกรรมต่างๆที่เป็นปัญหาของนักเรียน ให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอก ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา โดยการสัมภาษณ์และสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานนิเทศภายใน โรงเรียน จากกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 13 คน พบว่า ปัจจุบันการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ ควรได้รับการแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนไม่มีคู่มือการนิเทศภายในที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศภายในครูและผู้นิเทศขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการนิเทศภายใน โดยภาพรวมแล้วกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนบ้านมะกอกก่อนการพัฒนาประกอบด้วยกระบวนการ 5 ขั้นตอน คือ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา 2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก 3. การสร้างสื่อ เครื่องมือ และพัฒนาวิธีการ 4. การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน 5. การประเมินผลและรายงานผล กิจกรรมการนิเทศไม่เหมาะสมและไม่สอดคล้องกับความต้องการ ซึ่งสภาพปัญหาดังกล่าวสอดคล้องกับ สุกชัย บุญสิทธิ์ (2548 : 102-103) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและความต้องการรูปแบบและกระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดสกลนคร ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีความต้องการรูปแบบการนิเทศ และมีความต้องการในการดำเนินการนิเทศภายใน โรงเรียน และสอดคล้องกับ เสงี่ยม โชติรักษ์ (2550 : 74-79) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของ โรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขียงราย เขต 4 พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในที่เหมาะสมกับ โรงเรียน บ้านหนองบัว คือ การนิเทศแบบคลินิก โดยที่มีความต้องการในการกำหนดสื่อการสอน ผู้นิเทศสังเกตการสอนด้วยตนเอง กระบวนการสอนยึดวัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ กำหนดวิธีการสังเกต และประชุมปรึกษาหารือเฉพาะครูกับผู้นิเทศ และสอดคล้องกับ อรรถพล ปิ่นม้น(2550 : 98-100) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า มีปัญหาด้านการปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผล ด้านการวางแผน และด้าน

การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสอดคล้องกับ สโพน (Sphon. 1987 : 17-19) ได้วิจัยเรื่อง การปรับปรุงการนิเทศการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนดีขึ้น พบว่า การนิเทศการศึกษาจะต้องปรับปรุงทักษะของครูในเรื่องสำคัญหลาย ๆ เรื่อง เช่น การวางแผน การดูแลเด็ก การประเมินผลและการควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของแต่ละคน เพื่อจูงใจให้ผู้นิเทศมองเห็นข้อบกพร่องในเรื่องเกี่ยวกับการฝึกอบรมสิ่งต่าง ๆ

2. ผลการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศภายใน วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา เพื่อจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถจัดทำงานวิจัยในชั้นเรียน และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้แก้ปัญหาแก่นักเรียนได้ เห็นความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการนิเทศภายใน โรงเรียนมีคู่มือการนิเทศภายในเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการนิเทศ และมีกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบซึ่งใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบครบวงจร PDCA ซึ่งสอดคล้องกับ สุชาติ สุทธิพนธ์วัฒน์(2549 : 104-106) ได้วิจัยเรื่อง สภาพการนิเทศภายในกับพฤติกรรมการสอนของครู ตามความคิดเห็นของผู้นิเทศในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า สภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการสอนของครู ครูเตรียมการสอน มีการวัดผลประเมินผลและใช้สื่อประกอบการสอน และสอดคล้องกับ เส็งยม โชติรักษ์ (2550 : 74-79) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านหนองบัว อำเภอเมือง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาเชียงราย เขต 4 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนบ้านหนองบัวและครูฝ่ายวิชาการ ได้ทำการนิเทศภายในรูปแบบคลินิกให้ครบกระบวนการ ตามความต้องการของผู้รับการนิเทศ ผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจมากที่สุด โรงเรียนได้ให้ความรู้ด้านการบริหารงานโรงเรียนต่อผู้เกี่ยวข้อง และโรงเรียนได้จัดสวัสดิวิธีการนิเทศภายในแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยใช้เทคนิคและวิธีการนิเทศภายในได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับ ทีลาฮัน (Tilahun. 1983 : 2168-A) ได้วิจัยเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียนที่พึงประสงค์ของการพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีประเทศเอธิโอเปีย โดยศึกษาจากครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ พบว่า 1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมที่ใช้ในการนิเทศภายในโรงเรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การฝึกอบรม แนะนำ การฝึกอบรมปฏิบัติการ การสาธิตการสอน โดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู

การเยี่ยมชมชั้นเรียน และการสังเกตการสอน 2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศการศึกษาในลักษณะของการร่วมมือปฏิบัติงานจะเกิดผลดีกว่าการใช้อำนาจ 3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัดกิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะทั่วไป และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

- 1.1 โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติในการนิเทศภายในให้ชัดเจน เพื่อจะส่งผลให้การพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
- 1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการแก่ครู โดยมีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องการนิเทศภายในกับศึกษานิเทศก์ในเขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน
- 1.3 โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายโรงเรียนคู่ขนาน โรงเรียนพี่โรงเรียนน้องร่วมพัฒนาระบบการนิเทศภายใน
- 1.4 โรงเรียนควรกระตุ้นให้มีการดำเนินงานนิเทศภายในเพื่อส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น
- 1.5 โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีรูปแบบกิจกรรมการนิเทศที่หลากหลาย เช่น นิเทศแบบคลินิก นิเทศคู่สัญญา
- 1.6 โรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาระบบการนิเทศภายในวงจรต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อครูและนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรมีการวิจัยปัจจัยที่เอื้อต่อการนิเทศภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา
- 2.2 ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา เพื่อหารูปแบบการนิเทศที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษาต่อไป